

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Indledning

Formålet med lovforslaget er at indsætte en hjemmel i straffuldbyrdelsesloven, der gør det muligt for justitsministeren at iværksætte en forsøgsordning med magtanvendelse ved brug af peberspray i visse af Kriminalforsorgens institutioner.

I dag kan magtanvendelse over for indsatte i Kriminalforsorgens institutioner efter straffuldbyrdelsesloven ske ved brug af greb, skjold, stav og tåregas. Magtanvendelse kan bl.a. ske, hvis det er nødvendigt for at afværge truende vold eller overvinde voldsom modstand, f.eks. i forbindelse med slagsmål mellem indsatte, angreb på personalet, eller hvis en indsat barrikaderer sig i sit opholdsrum med selvbeskadigelse for øje.

Den ovennævnte opregning i straffuldbyrdelsesloven af, hvilke magtmidler der kan anvendes i Kriminalforsorgen, antages at være udtømmende, og en forsøgsordning med magtanvendelse ved brug af peberspray vil derfor kræve en særlig lovhjemmel. Hvis lovforslaget vedtages, vil justitsministeren iværksætte en forsøgsordning med magtanvendelse ved brug af peberspray i visse af Kriminalforsorgens institutioner. Hensigten hermed er at indhøste erfaringer med brug af peberspray, som allerede anvendes f.eks. af politiet og af den svenske kriminalforsorg (Kriminalvården), og på grundlag heraf vurdere, om peberspray bør indføres som permanent magtmiddel i Kriminalforsorgen.

Der vil i givet fald som led i forsøgsordningen – på samme måde som for de magtmidler, der kan anvendes i dag – blive fastsat nærmere regler om anvendelse af peberspray som magtmiddel over for indsatte, og hvordan dette i givet fald skal ske. Magtanvendelse ved brug af peberspray vil endvidere skulle ske i overensstemmelse med straffuldbyrdelseslovens almindelige regler om magtanvendelse, herunder navnlig proportionalitetsprincippet og skånsomhedsprincippet.

2. Gældende ret

Efter straffuldbyrdelseslovens § 62, stk. 1, kan en institution under Kriminalforsorgen anvende magt over for en indsat, hvis det er nødvendigt for at afværge truende vold, overvinde voldsom modstand eller for at hindre selvmord eller anden selvbeskadigelse. Institutionen kan desuden anvende magt for at hindre undvigelse eller standse undvegne. Endelig kan institutionen anvende magt for at gennemtvinge en påbudt foranstaltning, når øjeblikkelig gennemførelse af denne er nødvendig, og den indsatte afviser eller undlader at følge personalets anvisninger herom.

Magtanvendelse kan ske ved greb, skjold, stav og tåregas, jf. straffuldbyrdelseslovens § 62, stk. 2. Bestemmelsen antages at indeholde en udtømmende opregning af, hvilke magtmidler der kan anvendes over for indsatte i institutioner under Kriminalforsorgen.

Straffuldbyrdelseslovens § 62, stk. 3, indeholder et almindeligt proportionalitetsprincip, hvorefter magtanvendelse ikke må gennemføres, såfremt det efter indgrebets formål og den krænkelse og det ubehag, som indgrebet må antages at forvolde, ville være et uforholdsmæssigt indgreb.

Magtanvendelse skal endvidere foretages så skånsomt, som omstændighederne tillader, jf. straffuldbyrdelseslovens § 62, stk. 4, og der skal gennemføres lægetilsyn efter magtanvendelse, hvis der er mistanke om sygdom, herunder om tilskadekomst, hos den indsatte i forbindelse med anvendelsen af magt, eller hvis den indsatte selv anmoder om lægehjælp.

Efter straffuldbyrdelseslovens § 62, stk. 5, fastsætter justitsministeren regler om anvendelse af magt over for indsatte. Reglerne herom findes i bekendtgørelse nr. 382 af 17. maj 2001 om anvendelse af magt over for indsatte i fængsler og arresthuse (magtanvendelsesbekendtgørelsen). Efter magtanvendelsesbekendtgørelsens § 2 må der kun anvendes greb, skjold, stav og tåregas i overensstemmelse med retningslinjer fra Justitsministeriet, Direktoratet for Kriminalforsorgen. Der er i magtanvendelsesbekendtgørelsen fastsat nærmere regler om anvendelsen af de enkelte magtmidler, f.eks. om hvordan stav må anvendes mod ind-